

Grundlagsutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av klimatlagen

Till miljöutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av klimatlagen (RP 239/2022 rd): Ärendet har remitterats till grundlagsutskottet för utlåtande till miljöutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- expert Karin Cederlöf, miljöministeriet
- professor Mikael Hidén
- professor Janne Salminen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår ändringar i klimatlagen.

Den föreslagna lagen avses träda i kraft den 1 januari 2023.

I propositionens motiv till lagstiftningsordning har lagförslagen granskats med avseende på grundlagens 6 § om jämlikhet, 17 § 3 mom. om samernas rättigheter, 20 § om grundläggande miljö rättigheter, 21 § om rättsskydd och 121 § om den kommunala självstyrelsen.

Regeringen anser att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Regeringen anser det dock önskvärt att grundlagsutskottet lämnar utlåtande i ärendet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

(1) Regeringen föreslår att det till klimatlagen fogas bestämmelser om en kommunal klimatplan och ändringssökande enligt klimatlagen. Syftet är att främja uppnåendet av klimatlagens mål, stärka klimatarbetet i kommunerna och främja tillgodoseendet av rättssäkerheten.

Utlåtande GrUU 66/2022 rd

(2) Riksdagen gjorde i samband med godkännandet av propositionen om klimatlagen (RP 27/2022 rd) ett uttalande (RSv 60/2022 rd) där riksdagen förutsatte att statsrådet senast i november 2022 lämnar en proposition om komplettering av klimatlagen med bestämmelser om ändringsökande och klimatförpliktelser för kommunerna. Enligt motiven (s. 4) är den nu aktuella propositionen ett svar på riksdagens krav.

(3) Den föreslagna regleringens förhållande till grundlagen behandlas i huvudsak på behörigt sätt i propositionens motivering till lagstiftningsordning. Grundlagsutskottet har ingenting att invända mot grunderna för regleringen.

(4) Grundlagsutskottet fäster dock med tanke på rättsskyddet enligt 21 § i grundlagen uppmärksamhet vid att exempelvis enligt den föreslagna 21 b § 2 mom. 1 punkten har den vars rätt, skyldighet eller intresse "på ett särskilt sätt kan beröras av" klimatförändringarnas effekter, effekterna av begränsningen av klimatförändringarna eller anpassningen till klimatförändringarna, besvärsmätt i fråga om statsrådets beslut som gäller en klimatpolitisk plan. Ett motsvarande krav på "särskilt sätt" ingår också i de andra punkterna i momentet, med undantag för det som i 3 punkten föreskrivs om besvärsmätt för en registrerad förening eller stiftelse som är riksomfattande.

(5) Kravet på ett "särskilt sätt" behandlas i och för sig i propositionsmotiven (s. 56—59), enligt vilka "särskilt sätt" till exempel i 1 punkten avser en sådan omständighet eller egenskap i anslutning till klimatförändringarna eller till begränsningen av eller anpassningen till klimatförändringarna som i fråga om den berörda aktören objektivt avviker från vad som annars är allmänt eller sedvanligt för aktörer i samma ställning. Grundlagsutskottet anser dock att miljöutskottet bör överväga om det i lagen kan föreskrivas mer exakt om de omständigheter som nämns i motiveringen.

(6) Grundlagsutskottet noterar dessutom att en ändringssökande enligt 21 b § 3 mom. i lagförslaget i vissa fall i sina besvär ska redogöra för de särskilda skäl som utgör grund för besvärsmätten. Om de särskilda skäl som utgör grund för besvärsmätten inte har angetts i samband med besvaren, kan förvaltningsdomstolen lämna besvaren utan prövning utan att ge ändringssökanden möjlighet att komplettera besvaren. Utskottet noterar att besvaren lämnas utan prövning och konstaterar att det vid tolkningen av bestämmelsen på behörigt sätt ska beaktas vad som i 22 § i grundlagen föreskrivs om det allmännas skyldighet att se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses.

(7) Grundlagsutskottet anser att det av propositionen inte tillräckligt exakt framgår hur kravet i 21 b § 2 mom. på att effekten eller anpassningen ska beröra på ett särskilt sätt förhåller sig till de särskilda skäl som avses i 21 b § 3 mom. Miljöutskottet bör granska och vid behov komplettera regleringen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Grundlagsutskottet anför

att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Utlåtande GrUU 66/2022 rd

Helsingfors 22.11.2022

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Johanna Ojala-Niemelä sd
vice ordförande Heikki Vestman saml
medlem Outi Alanko-Kahiluoto gröna
medlem Bella Forsgrén gröna
medlem Jukka Gustafsson sd
medlem Olli Immonen saf
medlem Mikko Kinnunen cent
medlem Anna Kontula vänst
medlem Jukka Mäkynen saf
medlem Sakari Puisto saf
medlem Ville Valkonen saml
medlem Tuula Väättäinen sd
ersättare Wille Rydman wr.

Sekreterare var

utskottsråd Mikael Koillinen.